

מנהיגות שצומחת מלמטה

א. שמואל א פרק ד

- 5 (א) ויהי דבר שמואל לכל ישראל ויצא ישראל לקראת פלשתים למלחמה ויחנו על האבן העזר ופלשתים חנו באפק:
- (ב) ויערכו פלשתים לקראת ישראל ותטש המלחמה וינגף ישראל לפני פלשתים ויכו במערכה בשדה פארבעת אלפים איש....
- (ו) וישמעו פלשתים את קול התרועה ויאמרו מה קול התרועה הגדולה הזאת במחנה העברים וידעו כי ארון יקוק בא אל המחנה....
- 10 (י) וילחמו פלשתים וינגף ישראל וינסו איש לאחיו ותהי המכה גדולה מאד ויפל מישאל שלשים אלף רגלי:
- (יא) וארון אלהים נלקח וישגי בני עלי מתו חפני ופינחס:
- 15 (יב) וירץ איש בנימין מהמערכה ויבא שלה ביום ההוא ומדיו קרעים ואדמה על ראשו¹:
- (יג) ויבוא והנה עלי ישב על הכסא יד יד דרך מצפה כי הנה לבו חרד על ארון האלהים והאיש בא להגיד בעיר ותזעק כל העיר:
- (יד) וישמע עלי את קול הצעקה ויאמר מה קול ההמון הזה והאיש מהר ויבא ויגיד לעלי:
- 20 (טו) ועלי בן תשעים ושמנה שנה ועיניו קמה ולא יכול לראות:
- (טז) ויאמר האיש אל עלי אזכי הבא מן המערכה ואני מן המערכה נסתי היום ויאמר מה הנה הדבר בני:
- (יז) ויען המבשר ויאמר נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפה גדולה היתה בעם וגם שני בניך מתו חפני ופינחס וארון האלהים נלקח:
- 25 (יח) ויהי כהזכירו את ארון האלהים ויפל מעל הכסא אחרנית בעד יד השער ותשבר מפרקתו וימות כי זקן האיש וכבד והוא שפט את ישראל ארבעים שנה:
- 30 ב. שמואל א פרק יג-יד
- (ב) ויבחר לו שאול שלשת אלפים מישאל ויהיו עם שאול אלפים במכמש ובהר בית אל ואלף היו עם יונתן בגבעת בנימין ויתר העם שלח איש לאחיו:
- (ג) ויך יונתן את נציב פלשתים אשר בגבע וישמעו פלשתים ושאול תקע בשופר בכל הארץ לאמר ישמעו העברים....
- 35

¹ מדרש שמואל פרשה יא: וירץ איש בנימין מהמערכה ויבא שילה ביום ההוא ומדיו קרועים ואדמה על ראשו (ש"א = שמואל א' = ד' י"ב), זה שאול ר' לוי ור' סימון ורבנן חד [ר' לוי] אמר ששים מיל הלך שאול באותו היום במערכה היה ושמע שנשבו הלוחות והלך וחטפן מיד גלית ובא, ורבי סימון אמר מאה ועשרים מיל הלך שאול באותו היום בשילו היה ושמע שנשבו הלוחות והלך וחטפן מיד גלית ובא, ורבנן אמרין מאה ושמנים מיל הלך שאול באותו היום במערכה היה וברח לשילה ושמע שנשבו הלוחות והלך וחטפן מיד גלית ובא.

(ה) ופלשתים נאספו להלחם עם ישראל שלשים אלף רכב ושלשת אלפים פרשים ועם כחול אשר על שפת הים לרב ויעלו ויחנו במכמש קדמת בית און:

(ו) ואיש ישראל ראו כי צר לו כי נגש העם ויתחבאו העם במערות ובחנחים ובסלעים ובצרחים ובבורות:

(ז) ועברים עברו את הירדן ארץ גד וגלעד ושאוול עודנו בגלגל וכל העם חרדו אחריו....

שמואל א פרק יז

(א) ויהי היום ויאמר יונתן בן שאול אל הנער נשא כליו לכה ונעברה אל מצב פלשתים אשר מעבר הַיָּרְדֵּן ולאביו לא הגיד...

(ד) ויבין המעברות אשר בקש יונתן לעבר על מצב פלשתים שן הסלע מהעבר מזה ושן הסלע מהעבר מזה ושם האחד בוצץ ושם האחד סנה:

(ה) השן האחד מצוק מצפון מול מכמש והאחד מנגב מול גבע:

(ו) ויאמר יהונתן אל הנער נשא כליו לכה ונעברה אל מצב הערלים האלה אולי יעשה יקוק לנו כי אין ליקוק מעצור להושיע ברב או במעט:

(ז) ויאמר לו נשא כליו עשה כל אשר בלבבך נטה לך הנני עמך בלבבך:

(ח) ויאמר יהונתן הנה אנחנו עברים אל האנשים ונגלנו אליהם:

(ט) אם כה יאמרו אלינו דמו עד הגיענו אליכם ועמדנו תחתינו ולא נעלה אליהם:

(י) ואם כה יאמרו עלו עלינו ועלינו כי נתנם יקוק בידינו וזה לנו האות:

(יא) ויגלו שניהם אל מצב פלשתים ויאמרו פלשתים הנה עברים יצאים מן החרים אשר התחבאו שם:

(יב) ויענו אנשי המצבה את יונתן ואת נשא כליו ויאמרו עלו אלינו ונודיעה אתכם דבר פ ויאמר יונתן אל נשא כליו עלה אחרי כי נתנם יקוק ביד ישראל:

(יג) ויעל יונתן על ידיו ועל רגליו ונשא כליו אחריו ויפלו לפני יונתן ונשא כליו ממותת אחריו:

(יד) ותהי המכה הראשונה אשר הפה יונתן ונשא כליו כעשרים איש כבחיצי מענה צמד שדה:

(טו) ותהי חרדה במחנה בשדה ובכל העם המצב והמשחית חרדו גם המה ותרגז הארץ ותהי לחרדת אלהים:

(טז) ויראו הצפים לשאול בגבעת בנימין והנה ההמון נמוג וילך והלם....

(כ) ויזעק שאול וכל העם אשר אתו ויבאו עד המלחמה והנה היתה חרב איש ברעהו מהומה גדולה מאד:

(כא) והעברים היו לפלשתים כאתמול שלשום אשר עלו עמם במחנה סביב וגם המה להיות עם ישראל אשר עם שאול ויונתן:

(כב) וכל איש ישראל המתחבאים בהר אפרים שמעו כי נסו פלשתים וידבקו גם המה אחריהם במלחמה:

(כג) וישוע יקנך ביום ההוא את ישראל והמלחמה עברה את בית און :

ג. שמואל א פרק טז

85 (א) ויאמר יקנך אל שמואל עד מתי אתה מתאבל אל שאול ואני מאסתי ממלך על ישראל מלא קרנך שמן ולך אשלחך אל ישי בית הלחמי כי ראיתי בבניו לי מלך...

(ה) ויאמר שלום לזבח ליקנך באתי התקדשו ובאתם אתי בזבח ויקדש את ישי ואת בניו ויקרא להם לזבח :

(ו) ויהי בבואם וירא את אליאב ויאמר אד נגד יקנך משיחו :

90 (ז) ויאמר יקנך אל שמואל אל תבט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיחו כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים ויקנך יראה לללב....

95 (יא) ויאמר שמואל אל ישי התמו הנערים ויאמר עוד שאר הקטן והנה רעה בצאן ויאמר שמואל אל ישי שלחה וקחנו כי לא נסב עד באו פה :

140 (יב) וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי ויאמר יקנך קום משחהו כי זה הוא :

100 (יג) ויטח שמואל את קרן השמן וימשח אתו בקרב אחיו ותצלח רוח יקנך אל דוד מהיום ההוא ומעלה ויקם שמואל וילך הרמתה....

ד. שמואל א פרק יז

(א) ויאספו פלשתים את מחניהם למלחמה ויאספו שכה אשר ליהודה ויחנו בין שוכה ובין עזקה באפס דמים :

105 (ב) ושאול ואיש ישראל נאספו ויחנו בעמק האלה ויערכו מלחמה לקראת פלשתים :

150 (ג) ופלשתים עמדים אל ההר מזה וישראל עמדים אל ההר מזה והניא ביניהם :

(ד) ויצא איש הבנים ממחנות פלשתים גלית שמו מגת גבהו שש אמות וזרת :

110 (ה) וכובע נחשת על ראשו ושריון קשקשים הוא לבוש ומשקל השריון חמשת אלפים שקלים נחשת :

(ו) ומצחת נחשת על רגליו וכידון נחשת בין כתפיו :

(ז) וחץ וזרץ וזרץ חניתו כמנור ארגים ולהבת חניתו שש מאות שקלים ברזל ונשא הצנה הלך לפניו :

115 (ח) ויעמד ויקרא אל מערכת ישראל ויאמר להם למה תצאו לערוך מלחמה הלוא אנכי הפלשתי ואתם עבדים לשאול ברו לכם איש וירד אלי :

(ט) אם יוכל להלחם אתי והפני והיינו לכם לעבדים ואם אני אוכל לו והפיתיו והייתם לנו לעבדים ועבדתם אתנו :

120 (י) ויאמר הפלשתי אני חרפתי את מערכות ישראל היום הזה תנו לי איש ונלחמה יחד :

(יא) וישמע שאול וכל ישראל את דברי הפלשתי האלה ויחתו ויראו מאד :

125 (יב) ודוד בן איש אפרתי הזה מבית לחם יהודה ושמו ישי ולו שמונה בנים והאיש בימי שאול זקן בא באנשים :

(יג) וילכו שלשת בני ישי הגדלים הלכו אחרי שאול למלחמה ושם שלשת בניו אשר הלכו במלחמה אליאב הבכור ומשנהו אבינדב והשלשי שמה :

(יד) ודוד הוא הקטן ושלשה הגדלים הלכו אחרי שאול :

(טו) ודוד הלך ושב מעל שאול לרעות את צאן אביו בית לחם :

(טז) ויגש הפלשתי השכם והערב ויתיצב ארבעים יום :

(יז) ויאמר ישי לדוד בנו קח נא לאחיך איפת הקליא הזה ועשרה לחם הזה והרץ הממנה לאחיך :

(יח) ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקד לשלום ואת ערבנתם תקח :

(יט) ושאול והמה וכל איש ישראל בעמק האלה נלחמים עם פלשתים :

(כ) וישכם דוד בבקר ויטש את הצאן על שמר וישא וילך כאשר צוהו ישי ויבא המעגלה והחיל היצא אל המערכה והרעו במלחמה :

(כא) ותערוך ישראל ופלשתים מערכה לקראת מערכה :

(כב) ויטש דוד את הפלים מעליו על יד שומר הפלים וירץ המערכה ויבא וישאל לאחיו לשלום :

2 (כג) והוא מדבר עמם והנה איש הבנים עולה גלית הפלשתי שמו מגת ממערות ממערכות פלשתים וידבר פדברים האלה וישמע דוד :

(כד) וכל איש ישראל בראותם את האיש וינסו מפניו וייראו מאד :

(כה) ויאמר איש ישראל הראיתם האיש העלה הזה כי לחרף את ישראל עלה והיה האיש אשר יפנו יעשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו ואת בית אביו יעשה חפשי בישאל :

(כו) ויאמר דוד אל האנשים העמדים עמו לאמר מה יעשה לאיש אשר יפה את הפלשתי הלו והסיר חרפה מעל ישראל כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות אלהים חיים :

(כז) ויאמר לו העם כדבר הזה לאמר כה יעשה לאיש אשר יפנו :

(כח) וישמע אליאב אחיו הגדול בדברו אל האנשים ויחר אף אליאב בדוד ויאמר למה זה ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את זדנך ואת רע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת :

(כט) ויאמר דוד מה עשיתי עתה הלוא דבר הוא :

(ל) ויסב מאצלו אל מול אחר ויאמר כדבר הזה וישבהו העם דבר כדבר הראשון :

(לא) וישמעו הדברים אשר דבר דוד ויגדו לפני שאול ויקחחו :

165 (לב) ויאמר דוד אל שאול אל יפל לב אדם עליו עבדך ילך וינלחם עם הפלשתי הזה :

(לג) ויאמר שאול אל דוד לא תוכל ללכת אל הפלשתי הזה להלחם עמו כי נער אתה והוא איש מלחמה מנעריו :

(לד) ויאמר דוד אל שאול רעה היה עבדך לאביו בצאן ובא הארי ואת הדוב ונשא שמה מהעדר :

170 (לה) ויצאתי אחריו והפיתיו והצלתי מפיו ויקם עלי והחזקתי בזקנו והפיתיו והמיתיו :

(לו) גם את הארי גם הדוב הכה עבדך והיה הפלשתי הערל הזה
כאחד מהם כי חרף מערכת אלהים חיים:

175 (לז) ויאמר דוד יקח אשר הצלני מיד הארי ומיד הדב הוא
צילני מיד הפלשתי הזה ויאמר שאול אל דוד לך ויקח והיה
עמך:

(לח) וילבש שאול את דוד מדיו ונתן קובע נחשת על ראשו
וילבש אותו שריון:

180 (לט) ויחגר דוד את חרבו מעל למדיו ויאל ללכת כי לא נסה
ויאמר דוד אל שאול לא אוכל ללכת באלה כי לא נסיתי ויסרם
דוד מעליו:

(מ) ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמשה חלקי אבנים מן הנחל
וישם אתם בכלי הרעים אשר לו ויבלקוט וקלעו בידו ויגש אל
הפלשתי:

185 (מא) וילך הפלשתי הלך וקרב אל דוד והאיש נשא הצנה לפניו:

(מב) ויבט הפלשתי ויראה את דוד ויבזהו כי היה נער ואדמני
עם יפה מראה:

(מג) ויאמר הפלשתי אל דוד הקלב אנכי כי אתה בא אלי
במקלות ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו:

190 (מד) ויאמר הפלשתי אל דוד לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף
השמים ולבהמת השדה:

(מה) ויאמר דוד אל הפלשתי אתה בא אלי בחרב ובהנית
ויכידון ואנכי בא אליך בשם יקח צבאות אלהי מערכות
ישראל אשר חרפת:

195 (מו) היום הזה יסגר יקח בידו והכיתו וחסרתי את ראשך
מעליך ונתתי פגר מחנה פלשתים היום הזה לעוף השמים
ולחית הארץ וידעו כל הארץ כי יש אלהים לישראל:

(מז) וידעו כל הקהל הזה כי לא בחרב ובהנית יהושע יקח כי
ליקח המלחמה ונתן אותם בידו:

200 (מח) והיה כי קם הפלשתי וילך ויקרב לקראת דוד וימהר דוד
וירץ המערכה לקראת הפלשתי:

(מט) וישלח דוד את ידו אל הפלי ויקח משם אבן ויקלע ויך את
הפלשתי אל מצחו ותטבע האבן במצחו ויפל על פניו ארצה:

205 (נ) ויחזק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן ויך את הפלשתי
ונימיתו וחרב אין ביד דוד:

(נא) וירץ דוד ויעמד אל הפלשתי ויקח את חרבו וישלפה
מתערה וימתתהו ויכרת בה את ראשו ויראו הפלשתים כי מת
גבורם וינסו:

210 (נב) ויקמו אנשי ישראל ויהודה וירעו וירדפו את הפלשתים עד
בואף גיא ועד שערי עקרון ויפלו חללי פלשתים בדרך שערים
ועד גת ועד עקרון:

(נג) וישבו בני ישראל מדלק אחרי פלשתים ויששו את מחניהם:

(נד) ויקח דוד את ראש הפלשתי ויבאהו ירושלם ואת פליו שם
באהלו:

215 (נה) וכראות שאול את דוד יצא לקראת הפלשתי אמר אל
אבגר שר הצבא בן מי זה הנער אבגר ויאמר אבגר חי נפשו
המלך אם נדעתי:

(נו) ויאמר המלך שאל אתה בן מי זה העלם:

(נז) וכשוב דוד מהכות את הפלשתי ויקח אותו אבגר ויבאהו
לפני שאול וראש הפלשתי בידו:

(נח) ויאמר אליו שאול בן מי אתה הנער ויאמר דוד בן עבדך
ישי בית הלחמי: (נז) וכשוב דוד מהכות את הפלשתי ויקח אותו
אבגר ויבאהו לפני שאול וראש הפלשתי בידו:

(נח) ויאמר אליו שאול בן מי אתה הנער ויאמר דוד בן עבדך
ישי בית הלחמי:

ה. תומר אשר, גדות 202 – נובמבר 2020²

שמי תומר אשר, אני בן 23, גר במיתר. אני וטויטו התגייסנו
יחד לצבא ... אני עושה את זה גם כי הדבר הראשון שעולה לי
כשאני נזכר בטויטו זה החיך שלו, החיך שתמיד היה מרוח לו
על הפנים מאוזן לאוזן, חיך שתמיד מסמל שלא משנה מה,
הכל בסדר.

זה לא משנה אם זה בתחילת מסע, כשכולם חוששים ולא
יודעים למה לצפות, אם זה תוך כדי הליכה בלילה ארוך שאין
לו סוף ואין לך מושג איך תצליח לסיים אותו. כשאתה מרגיש
שבור, בקושי הולך וטויטו שהיה מתנדב בנוסף גם להעמיס
עליו אלונקה. ובעיקר בסוף, כשנגמר הקושי וטויטו היה מחייך
חיך גדול. החיך הזה שהיה הכוח והדלק להמשיך, סוג של
משכך כאבים שלנו שנתן לכולם תקווה גם כשהיה הכי קשה
תמיד חיך והדביק את כולם בחיך שלו.

באופן אישי טויטו שימש עבורי סוג של עוגן, להבדיל ממני הוא
ידע שהוא רוצה להגיע לצנחנים, לגדודים. הוא חשב שבמקום
הזה הוא יוכל להשפיע בצורה מיטבית. להיות מפקד, לפקד
ומשם לתרום ולהתפתח.

3 להבדיל ממנו, אני רציתי להגיע לסיירת וכשלא עברתי את
המיונים והגעתי לגדודים הייתי מבואס מאוד והיה לי קשה
להתחבר לחברים במחלקה, בגדוד. התמזל מזלי וישמו אותי
במחלקה עם טויטו.

להבדיל ממני, טויטו בחר לקחת כל דבר כשיעור, מה אפשר
ללמוד להמשיך. אני זוכר אותו יושבים ומדברים אחרי שבוע
שדאות, אמרתי לו שאני בתחושה לא כל כך טובה כלפי
החבריה, הרגשתי שאני עושה הרבה ושלא עזרו מספיק
במשימות, שהפילו עלינו.

אני לא הרביתי לשתף את החברים במה שאני מרגיש אבל
טויטו תמיד נתן לי הרגשה שהוא שם בשבילי, מוכן להקשיב
ובעיניים שלו הבנתי שהוא מבין על מה אני מדבר ומה מפרע
אלי, אבל אז הוא אמר לי:

”אשר, עם הגישה הזאת ועם התסכול שאתה צובר אתה רק
מקשה על עצמך, אתה חייב להתחיל להסתכל על הדבר הזה
כהזדמנות, זה שאתה מצליח לתת יותר מעצמך או לקחת יותר
על עצמך תעשה את זה ממקום אמיתי של עזרה לאנשים ותדע
שעמוק בפנים הם מעריכים את זה, אם תעשה דברים אבל
תתמרמר שאחרים לא עושים אתה רק תסבול פה ותרחיק את
האנשים ממך, תנסה לשנות גישה ואם אתה מרגיש שזה לא
עובד פשוט תפסיק”.

באותו רגע הרגשתי קצת רע עם עצמי, טויטו הבין בדיוק מה
אני מרגיש רק שהוא בחר לנתב את הדברים באופן חיובי,
נתינה זו זכות וככה הוא התנהג, עם הנתינה האין סופית שלו,
עם החיך.

זה היה טויטו עבורי, החבר שידע להסתכל תמיד על הדברים
בצורה בוגרת, יותר שלמה וחיובית. הוא לא נתן למערכת
להשפיע על החשיבה החיובית שלו, על היצירתיות, תמיד מצא
דרך להביא את עצמו לידי ביטוי ולא לוותר על הערכים
הפנימיים שהובילו אותו.

² מתוך ספר הזיכרון – “לזכרו של אהובנו, אייל”.